

Biologinen psyyke

Luin lastenneurologian professorin, ylilääkäri Helena Pihkon viehättävän pääkirjoituksen Kehittyvät aivot joustavat (Duo-decim 15/2012). Se sopi omiin ajatuksiini aivojen kehityksestä ja kypsymisestä. Lapsen keskushermosto on kehittyvä, ja hänen muukin ruumiinsa kasvaa ja kehittyy monen vuoden ajan. Psykoterapiaopintojen yhteydessä olen seurannut vauvan kehittymistä ja vuorovaikutusta äidin ja muun perheen välillä lapsen syntymästä kahden vuoden ikään. Jo tuossa ajassa lapsi kehittyy täysin muiden varassa olevasta vauvasta käveleväksi, juokseväksi ja hyppiväksi taaperoksi, jolla on monia vuorovaikutustaitoja. Myös hyvän ja pahan löytäminen samasta ihmisestä, äidistä, alkaa orastaa tuon jakson loppuvaiheilla.

Geenit pakottavat lapsen kehittymään. Myös psykologisen ja anatomisen kehityksen välillä on yhteys: jos jotain aivojen osaluueita ei käytetä tai olosuhteet ovat sellaiset, että nämä osa-alueet eivät harjaannu, tämä näkyy myös aivojen rakenteessa. Käytössä olevat synapsit vahvistuvat ja käyttämättömät karsiutuvat, kuten Helena Pihko kirjoittaa. Jos vaikkapa

lapsen perusturvallisuus järkkyy tai kiintymyssuhteissa on jostain syystä häiriöitä (jotka ovat useimmiten vanhempien osalta tahattomia), aivot eivät kehity parhaalla mahdollisella tavalla. Tästä johtuvat muutokset voivat, näin uskon, näkyä aikuisiällä aivojen kuvantamistutkimuksissa. Biologia on kaikesta psykologiammekin perusta.

Kehittyvien aivojen lääkitseminen mietityttää. Miten esimerkiksi mielihyvään vaikuttavat lääkkeet muovaavat aivojen rakennetta? Kun lukee päivälehdistä tai kuuntelee radiosta keskustelua esimerkiksi amfetamiinijohdosten käytöstä, asiantuntijat puhuvat lääkkeen vaikutuksesta ikään kuin oikeasti tiedettäisiin, miten lääke vaikuttaa. Puhutaan aivojen kohdista, joiden toimintaa lääke estää tai edistää. Ymmärtääkseni tuolaisten asioiden tietäminen olisi Nobelin palkinnon arvoista.

Jo vuosia sitten aivojen PET-tutkimusten perusteella todettiin, että psykoterapia aiheuttaa aivojen toiminnassa samanlaisia muutoksia kuin lääkehoito. Varsinkin kun kyseessä ovat kehittyvät, vielä muovautuvat ja joustavat aivot, toivoisin, että muutokset ja koraantumisen tapahtuisivat sisältä

päin eli lapsen tai nuoren oman työskentelyn kautta. Silloin kehitys on hänen oman kykynsä ja halunsa mukaista eikä ulkoa päin tulevan (esimerkiksi lääkkeellisen) manipulaation pakottamaa. Näin soisi olevan etenkin hoidettaessa kehityksellistä juuttumaa tai tunne-elämän häiriötä, joiden erottaminen neurologisista häiriöistä on vaativaa.

Toivon, että lasten ja nuorten terapiaoihin suhtauduttaisiin myönteisesti ja että osaisimme tukea perheitä näissä tilanteissa niin, että tosiasiat huomioidaan mutta turhaa syyllistämistä vältetään. Hoitavalle taholle on vaativampaa tarjota lapselle terapiaa ja useita tapaamisia viikossa (mitä terapia vaatii) kuin selittää asioita lapsen aivojen vääränlaisella toiminnalla, johon lääke tuo helpotuksen. Ymmärrän, että resurssit ja olosuhteet on huomioitava, mutta kaipaan joustavuutta ja avarakatseisuutta hoitoihin, varsinkin sellaisten perheiden osalta, joissa vanhemmat ovat vastuullisia ja valmiita uhraamaan aikaa ja varoja lapsensa hoitamiseen. ■

ULLA SOINI, psykiatrian erikoislääkäri
Kurikka